

Štev. 13.

Leto 8.

Izhaja dvakrat na mesec.

Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice) kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Kako naj izvajamo zakone?

Naš časopis služi že več let železničarjem, da v njem iznašajo kritiko krivic in nepravilnega postopanja. Vendar do danes nikdo ne more reči, da bi bila ta kritika razdirajoča, marveč s kritiko hočemo doseči odpravo krivic ter izvajanje zakona v onem smislu, ki ga zakon zasleduje, ne pa le po mrtvih črkah.

Ponovno smo podčrtali edino pravilnost stare prakse, ki je veljala za slučaj nejasnosti posamezne odredbe vse do leta 1923: »Kjer je naredba dvoumna, naj se izvaja v korist uslužbencu.« Žal, so ravno uradniki in so z redkimi izjemami skoraj vsi od nižjih do višjih po letu 1923 smatrali, da morajo tam, kjer je bila odredba dvoumna, tolmačiti odredbo v prid upravi, da mu ja ne bi mogel kdo očitati, da je oškodoval upravo.

Ta praksa je prešla v meso in kri in ko so nastopila v času 1929—1933 deficitna leta, se je ta praksa še poostriila in začelo se je paziti na to, kje bi se iz nejasnosti odredb kaj prištedilo za upravo.

Zadnji dve leti se je naredil seveda še korak naprej in se je uvedla praksa, da se vse uredbe izvajajo le v okviru odobrenih kreditov in se je legalizirala praksa, da se zakonskim in naredbenim potem odobrene pravice odobravajo uslužbencem le, ako to budžet dopušča to je odredbe se morajo prilagoditi budžetu in ne, da bi se budžetne postavke odobrile v onih zneskih, ki jih zahtevajo odredbe zakonov, naredb in pravilnikov.

Vendar tudi pri tej praksi nastanejo dve grupi:

a) grupa administrativnega, v prvi vrsti uradniškega osebja, ki je tekom zadnjih let že točno sistemizirano in ki ne troši pri svojem delu materiala. Ta grupa ima v budžetu odobrene točne vsote, tako da se lahko izvaja odrejeni delovni čas, izplačujejo dijete za službeno potovanja, vrše napredovanja, ni treba nikakih brezplačnih dopustov, lahko izrabijo ves pristoječi dopust: z eno besedo — vsled definitivno odrejenega staleža in dejstva, da pri njih ni treba štediti v korist materialnim izdatkom, je v budžetu odrejen zadosten znesek, da zamorejo izrabiti prav vse z zakoni in naredbami garantirane pravice;

b) grupa eksekutivnega osebja in delavskega osebja; ta grupa pa šteje 85 odstotkov vseh železniških uslužbencev ter je v pretežni večini nestalna, vrši eksekutivne posle in v glavnem fizična dela, pri katerih se troši material. Vsled prakse, da se odobruje v budžetu kredit za delavca in material v enem znesku, je mogoče le dvojen postopek:

1. da se iz tega kredita najprej krije s posebnim proračunom izdatke za plače osebja za celo leto, predvidena napredovanja, izdatke za dopuste, premestitve, dijete in čezurno delo in preostanek kredita porabi za nabavo materiala, ali pa:

2. da se najprvo krijejo stroški za nabavo materiala in samo preostanek porabi za prejemke in zagaranirane pravice delavstva.

Vsakemu ljaku je jasno, da je edino pravilen in v smislu obstoječih naredb ter zakonov prvi postopek, ker so zakoni, naredbe in pravilnik za to tu, da se izvajajo in upoštevajo, ne pa da se kršijo. Če bi se ta prvi postopek pri naši železniški upravi res izvedel, bi nastal najlepši red in harmonija, izginile bi pritožbe, administrativno delo bi bilo olajšano ter bi zopet nastalo zaupanje, ki je v zadnjem času popolnoma izginilo.

Žal se danes izvaja drugi postopek ter mora osebje trpeti na zagaranira-

nih pravicah za to, da se lahko v okviru budžeta krijejo materialni izdatki.

Prepričani smo, da je ta praksa nevzdržna, da je tudi skrajno škodljiva, za to zopet danes naš apel vsem odločujočim:

»Spoštujmo zakone!«

Ni pa zadosti, da zakon le spoštujemo in ga izvajamo po mrtvih črkah, marveč je potreba, da zakon dobro preštudiramo in ugotovimo namene zakonodavca ter skušamo uresničiti te namene.

Poglejmo praktično: § 104 zakona odreja, da se zamore uslužbencu, ki oboli, predno pridobi pravico do penzijske, a ima več kot tri leta aktivne službe ter postane nesposoben za službo, dati 30 odstotkov njegove plače in dokaže kot podporo, če nima drugih dohodkov in je nesposoben za drugo delo in pridobivanje.

Nesposobnost za delo se ugotovi z zdravniškim spričevalom in je tu zakon jasen.

Dvom zamore nastopiti le pri oceni besedice »dohodki«. In tu bi morala železniška uprava širokogrudno tolmačiti in iskati namen zakonodavca. Mesto tega pa se železniška uprava krije za davčno oblast in zahteva potrdilo o plačanih davkih. Oni, ki plača najmanjši davek, ne dobi podpore, če pa ne plača davka, dobi podporo! — Ali je to tolmačenje pravilno? Ne! Navajamo par zgledov:

I. Uslužbenec si je postavil malo hišico (sobo in kuhinjo). Dolga ima na njej še 30.000 Din. Postane nesposoben za delo in predloži seveda potrdilo, da plača 28 Din davka. Podpora mu je odklonjena, vsled kostne jetike je privezan na posteljo, žena in otroci so brez dohodkov ter gre hiša čez par mesecev na boben, ker ne more plačevati dolga.

II. Uslužbenec, ki se je bogato oženil, si je postavil stanovanjsko hišo, ki mu nosi mesečno na najemnin Din 2000. Bil je pameten in je prepisal hišo na ženo! Postane nesposoben in dobi od davkarje potrdilo, da on ne plača nobenega davka in dobi podporo, dasi ima Din 2000 dohodkov.

III. Uslužbenec ima naložen v hranilnici večji znesek, ki mu nosi letno Din 6000 obresti. Ker to pri davkarji ni registrirano, dobi podporo!

Ali je bil res tak namen zakonodavca? Ne! Zakonodavec je hotel dati podporo v prvem slučaju, ne pa v drugem in tretjem.

Iz tega primera jasno sledi, da se mora pri izvajanju zakona iskati najprvo njegov namen, nato ta namen prilagoditi vsakemu posameznemu slučaju in vsak slučaj posebej rešavati, ne pa postaviti kar eno formulo za vse slučaje, ker se tu ne gre za matematično enačbo!

*

Lahko bi citirali še več vzgledov in dokazov za pravilnost naših izvajanj, vendar upamo, da bodo že ti zadostovali, da se spremeni sedanja praksa in uvede res znosljive razmere na železnici, da bo zopet nastopal čas, ko se bo sleherni železničar točno zavedal svojih dolžnosti in jih z veseljem izvrševal, ker bo prepričan, da se bodo enako točno izvajale tudi njegove pravice in ugodnosti.

Tedaj bo nastal tudi na železnici velik preobrat, ki bo v obojestransko korist in dobi nazadovanja bo sledila doba razvoja in uspehov.

J. S.

ŽELEZNIČAR-NASTAVLJENEC!

Ali si že prispeval za stradojoče sodruge-rudarje?

Internacionala živi!

V težkih časih je zasedal te dni IV. redni kongres Mednarodne strokovne zveze v Bruslju. Njegov delovni program in dnevni red nam dokazujeta, da si je v tem trenutku duševnih in materialnih motenj svest ciljev strokovnega gibanja.

Politika je nemir in napetost je boj za ohranitev odmirajočega in bodočega, je nihalo, ki niha zdaj na desno zdaj na levo. Strokovne organizacije pa — čeprav tvorijo element tega boja in baš radi tega — ne smejo pozabiti, da more imeti samo tisti nekaj izgleda na uspeh v bodočnosti, ki ostane trden in neomajen v sedanjosti in v njej zbira elemente, ki morejo tvoriti jedro vsake bodočnosti in vsakega družabnega reda. Strokovne organizacije so v svojem bistvu kot neodvisne predstavnice delavstva smatrale kot svojo prvo nalogo boj za izboljšanje življenjskih pogojev svojih članov. Ta boj je pravzaprav njihova funkcija in jim daje pravico do obstoja. Ako se tej svoji funkciji izneverijo, ali pa jih kdo te funkcije oropa — kot n. pr. v Italiji ali v Nemčiji —, potem je delovno ljudstvo tisto, ki plača račun!

Zaradi tega se ni zgodilo namerno, pa tudi ni zgolj slučaj, da stoje na dnevnem redu kongresa internacionalne tri točke, ki so predvsem posvečene nepretirani strokovnega mišljenja in delovanja.

V izpopolnitvi svojih na zadnjem strokovnem kongresu v Stockholmu v l. 1930 odobrenih gospodarskih smernic, se je pečal kongres z zahtevami Mednarodne strokovne zveze v pogledu gospodarstva po načrtu; on je obravnaval socialopolitične smernice, ki so bile predmet debat že v Stockholmu in ki danes bolj kot kdajkoli poprej z vsem poudarkom podčrtavajo zahteve, preko katerih ne more noben fašizem in noben hitlerizem, in katere so strokovne organizacije že desetletja poprej začrtale; končno polaga Mednarodna strokovna zveza, baš v sedanjem času, ko se skuša v vseh deželah štediti na škodo šolstva in izobraževalnega dela in v korist vojnih proračunov in oboroževanja, da bo sklenil kongres mednarodni šolski in vzgojni program.

Že v predgovoru k »Zahtevam načrtnega gospodarstva« (poročevalec I. Jouhaux [Zuo]), se izjavlja Mednarodna strokovna zveza popolnoma jasno, da najodločneje nasprotuje vsem poizkusom, ki gredo za tem, da se, sklicujoč se na navdušeno razpoloženje obupane mladine in komodnost gospode od večeraj skuša postaviti na mesto liberalističnega kaosa, kaosa diktature. Ona pravi jasno, da se danes gre bolj kot kdaj koli poprej za to, da »anarhistični in brez ozira na interese splošnosti izgrajeni gospodarski red« zameni po načrtu vodeno gospodarstvo, katerega vrhovni princip je, kritje obstoječih potreb, t. j. red, ne pa divja »gonilna sila« tega ali onega osrečevalca sveta.

Sprejetje »socialno - političnih smernic« (poročevalec C. Mertons) ne bo pomenilo, da naj organično rast zamenja šablona, ampak, da je treba stremeti za tem, da je treba »vse v kakršnikoli na eno samo državo omejeni ali mednarodni akciji delavskega razreda vsebovane principe potrditi« ter s tem vse narode napotiti k enotnemu nastopu, da bo prišla beseda človeštvo, pod katero pojmujejo danes bolest in bolečino, lakoto in pomanjkanje, zopet do časti in veljave.

V predgovoru k »šolskemu in vzgojnemu programu« (poročevalec G. Stolz) čitamo, »da so predpogoji za uresničenje programa, kojega osnove skuša Mednarodna strokovna zveza očrtati, v vsaki deželi drugačni in da odvisi od vsakokratnih političnih in socialnih prilik«. Prav tako jasno tudi pravi Med-

narodna strokovna zveza, da je cilj vsake vzgoje pri otroku, napraviti iz njega polno vredno in celo osebnost, »pri čemer se je treba ozirati na harmonično včlanjenje otroka v skupnost, na razvoj vseh njegovih telesnih, duševnih in moralčnih sposobnosti, kakor tudi na njegovo usposabljanje za aktivno in zavestno sodelovanje na kulturnem in družabnem napredku.«

Da pa Mednarodna strokovna zveza pri vseh teh svojih stremeljenjih, ki so postavljeni za daljšo bodočnost, ne pozablja tudi na boj, ki tvori predpogoji za doseg njenih idealov, dokazuje okolnost, da postavlja vprašanje akcije proti fašizmu — kot zanikovalcu vsakega priznavanja k resnični narodni in internacionalni skupnosti — kot prvo točko dnevnega reda kongresa. Na tem področju, o čemer je referiral na kongresu glavni tajnik s. Shevenels, je moral kongres potrditi akcijo, in skleniti nove mere, ki bodo fašistom vseh dežel dokazale, da gre Internacionala kljub vsem v fašističnih časopisih vseh dežel v zadnjih tednih razširjenim lažnim poročilom svojo pot. Italija in Nemčija še ne pomenita celega sveta! Mednarodna strokovna zveza more, če odračunamo onih 5 milijonov strokovničarjev v Nemčiji, kateri so bili v stanu na sam predvečer Hitlerjeve zmage, pri volitvah obratnih zaupnikov zbrati do 90 odstotkov svobodno oddanih glasov za svobodno strokovno organizacijo, še danes, torej v času največje krize, za beležiti prirastek 200.000 novih članov. To fašistom v pouk, vsem strokovničarjem, sodrugom in sodružicam pa v vzpodbudo pri njihovem doprinasanju žrtv in pri njihovih akcijah, katere zahtevajo čas in okoliščine.

Internacionala živi, internacionala se bojuje! (Po »Delavski politiki«.)

Kaj je z delavsko diferenco?

Če kdaj, interesira odgovor na to vprašanje prav vse prizadete železničarje. Vedno bolj zmajujejo z glavami, kako je to mogoče, da kljub odredbam najvišjih mest difference od nikoder ni.

Stotine in stotine delavcev je v pomanjkanju hiralo, si v bolnišnici ni moglo privoščiti potrebnih priboljškov, ker tekoči dohodki niso zadostovali za revno prehrano družine, na drugi strani pa so ti ljudje upniki drž. prometnih ustanov, katera jim dolguje po 1000 Din, pa tudi 4000 Din in še več, torej vsote, ki pomenijo danes za delavca že pravo bogastvo. A kaj mu pomaga to bogastvo, ko ga davkarja ne vzame na račun davka, železniška uprava ne mara zneskov, ki jih dolguje železničarjem ona sama, vzeti na račun prispevkov za bolniški fond, hišni lastnik noče slišati, da bi železničar s tem denarjem plačal najemnino.

Naj odločujoči činitelji že vendar enkrat ukrenejo vse potrebno, da se ta difference po 10 letih čakanja izplača. Saj vendar obstoja jasen odlok M. S. br. 72/1923, ki odreja, da se mora prevesti delavce na urne plače s 1. septembrom 1923. Saj je izplačilo difference pripoznano z odlokom generalne direktije F. O. br. 64.322/29 in ponovno z odlokom 41.917/31 in končno že z odlokom M. S. 14.398 od 5. avgusta 1932, ki izrečno ugotavlja, da je g. minister financ odobril izplačilo difference.

Pri tej priliki pa ne moremo iti preko izjave bivšega direktorja g. dr. Boraka, ki je v zadevi izplačila difference pod prisego izjavil sledeče:

»Kolikor mi je znano, gre v predmetnem slučaju za mezdo iz leta 1923 oziroma iz leta 1924. Tožniku je šla pravica do razlike na urnini po novem delavskem pravilniku šele od dneva, ko je bil po tem

novem pravilniku preveden, ne pa od dneva, ko je ta pravilnik stopil v veljavo. Nekatere direktive so to prevedbo izvršile takoj po uveljavi novega pravilnika, druge pa šele kasneje, kakor so pač imele posamezne direktive tozadavne kreditne možnosti, pri čemur pripominjamo, da baš te kreditne možnosti ljubljanska direkcija ni imela.

Po zakonu o drž. računovodstvu ne sme direkcija takih razlik preje izplačati, dokler nima za to potrebnih kreditnih možnosti.

Osebnost nisem jaz nikdar niti tožniku,

niti kateremu drugemu delavcu obljubil, da mu bom kaj dal pod naslovom posebne nagrade, če bo za to podana proračunska možnost. Pač pa sem obljubil, da sem se za tožnika in ostale slične njegove tovaršice zavzel, da se mu ta razlika na urini izravna v neki drugi obliki specijalne nagrade.

Takšno je stališče bivšega direktorja g. dr. Borka, na katero pripominjamo le, da delavstvo noče nikakih »specijalnih nagrad«, marveč zahteva le svojo pravico, to je izplačilo že pred desetimi leti težko zaslužene plače.

Delavska vprašanja.

Delavci in čl. 35 in 90 delavskega pravilnika.

Člen 35 delavskega pravilnika predvideva, da se mora delavcu zasigurati mesečno najmanj 20 delavnih dni. Člen 90 delavskega pravilnika garantira delavcu pravico na redni letni dopust. Tako vele pač odredbe pravilnika.

Kako pa je v praksi?

Pri več progovnih sekcijah je redni letni dopust popolnoma ukinjen, če pa hoče delavstvo izrabiti redni dopust, potem pa sme delati le 12 dni mesečno.

Na podlagi te prakse vprašamo direkcijo, ali sploh veljata gornja dva člena delavskega pravilnika.

Nova praksa.

V eni progovnih sekcij se odmerja delovni čas ne po odredbah delavskega pravilnika, marveč po posebni tabeli, ki jo izda sekcija in ki odreja, koliko sme znašati največji zaslužek delavca za določeni mesec. Tako je za mesec avgust odrejeno, da sme brutto zaslužek delavca ali profesionalista znašati največ 600 Din, za ostale dneve pa je seveda normiran brezplačni dopust. Odštejte od te maksimalne vsote zaslužka davek, bolniško blagajno in penzijski fond, pa ostane povprečno 400 do 500 Din za vse potrebe delavske družine za določeni mesec.

Naj odločujoči že enkrat uvidijo, da tako ne gre več naprej, ker stojijo delavske družine že na robu propasti.

Čuden vtis naredi na delavca, da je z redukcijo vedno prizadet le on in da se le njemu nateguje pas. Nikakor ne more doumeti, kdo je odmeril to pravičnost, da je za gospodo, ki dela v pisarni po 6 ur dnevno, redno mesečno na razpolago kredit 2500 do 3000 Din in več, dasi navadno njegova družina ne šteje več kot 3 do 4 osebe, za delavca s 6 do 8 in veččlansko družino pa redno zmanjkuje kredita.

Upokojitve delavcev.

Začetkom avgusta je bilo upokojeno večje število železniških delavcev, zlasti v delavnici drž. železnice v Mariboru. Med njimi so starčki, ki so služili po 30 in tudi 40 let na železnici ter so vedno računali na to, da bodo na starost preskrbljeni, saj so ves čas plačevali prispevke za starostno zavarovanje. Nikakor ne morejo danes doumeti, da naj gredo sedaj iz delavnice, da naj

gredo z ženo in marsikateri tudi z nepreskrbljenim otrokom iz kolonijških stanovanj v negotovo bodočnost, morda v lakoto in bedo, ki bo nagrada za dolgoletno zvesto službo. Nikakor ne morejo doumeti, da se pri nas ravno delavcem ne posveča nikake pažnje, marveč da leto za letom vedno globlje padajo.

Še do 20. maja 1933 je znašala penzija delavca po 33letni službi 670 Din. Vsakdo lahko vidi, da je ta znesek premajhen za prehrano, stanovanje, obleko tudi malih družin.

A danes? Po 33letni službi znaša penzija le še 550 Din, od katere pa se odteguje za nazaj po 60 Din, tako da znaša dejanska penzija le 490 Din. Vprašamo odločujoče, naj povedo, kako se da živeti s tem zneskom? Kje se dobi za ta denar hrana, stanovanje, obleka za dve do štiri osebe?

Ni čudno, če danes ti starčki odhajajo iz delavnice in se poslavljajo od sodrugov s solzami v očeh in jim roke trepetajo, saj ne vedo, kje bodo stanovali in se hranili čez par mesecev. Kdo jim bo dal kurjavo, ko pritisne zima, kdo jih bo zdravil, če nastopi bolezen.

Vsa velika krivičnost kapitalističnega sistema se vidi v bedi in negotovi bodočnosti teh revežev, ki so 30 do 40 let zvesto služili delodajalcu, ki so iz svojih teles izželi zadnjo moč, da izvrše odrejena dela, preskrbe gospodarju dobiček in udobnost, sedaj pa, ko so nesposobni za delo, morajo iti in nikdo več jih ne pozna!

Da je njih položaj še težji, se te betežne starčke po izstopu iz službe črta iz staleža bolniške blagajne, da padejo v breme domovnih občin na starost, mogoče v breme občin, kjer se niso niti rodili niti enkrat bili v njih.

Smatramo za svojo dolžnost, da ob tej priliki ponovno podčrtamo našo zahtevo po izvedbi starostnega zavarovanja delavstva, ki pa ne sme biti v rokah delodajalca samega, ker imamo preslabe izkušnje iz uprave bolniškega fonda, marveč mora biti res samostojna organizacija, v kateri mora imeti odločujoč vpliv delavstvo!

ČEMU PREDPISI?

Delavski zaupniki.

Zakon o zaščiti delavcev predvideva delavske zaupnike!

Delavski pravilnik iz leta 1930 je predvidel neke vrste zaupnike.

Tudi novi pravilnik predvideva zaupniški sistem v členu 114. Ministrstvo za promet more v smislu določb pravilnika predpisati navodila za volitve.

Dne 1. julija 1933 so pretekla tri leta, odkar so te vrste zaupniki predvideni!

Vprašamo, čemu je ta odredba v pravilniku? Ali res ni bilo mogoče v treh letih sestaviti navodil za volitve?

Uprava penzijskega fonda.

Pravilnik iz leta 1930 in novi pravilnik predvideva, oblastne in glavne skupščine pokojninskega fonda, ki je sicer le nek posvetovalen organ, potom katerega edino zamorejo delavci izraziti vsaj svoje želje in predloge glede starostnega zavarovanja.

Tri leta so že potekla in še se niso vršile volitve.

Vprašamo, čemu je ta odredba v pravilniku?

Potni stroški.

Če gre delavec delati izven svojega službenega mesta, ima po čl. 50 do 52 pravico na posebne potne stroške.

Čemu je ta odredba v pravilniku, če se pri progovnih sekcijah potni stroški ne izplačujejo?

Povečane plače.

Delavski pravilnik iz leta 1930 in novi pravilnik predvideva v čl. 40, da

mora izdati generalna direkcija koncem leta za prihodnje leto direktive, kako naj se odredijo v bodočem letu povečane plače.

Že tri take direktive bi morale biti izdane, zato vprašamo, kje so te direktive?

Ker se odreja povečana plača v prvi vrsti po draginji v dotičnem kraju, vprašamo, kako je mogoče, da je veliko število delavcev na železnici, ki nimajo niti pare povečane plače?

*

Dolga bi bila še lahko vrsta vprašanj, ki jih ne stavimo mi, ker slučajno poznamo pravilnik, marveč si jih stavi dnevno sto in sto delavcev, ki ne morejo razumeti, da so njih pravice le na papirju, marveč verujejo še danes, da se pri nas naredbe in zakoni ne smejo kršiti.

URADNE URE NA CENTRALI USZJ.

so do 15. septembra 1933 še vedno od 7. ure do 13. ure. Ob nedeljah pa od 8. ure do 11. ure.

VSAK ŽELEZNIČAR NAJ BO ORGANIZIRAN V UJEDINJENEM SAVEZU ŽELEZNIČARJEV JUGOSLAVIJE.

Ob 70 letnici sodruga Kopača.

Dne 30. julija je praznoval 70letnico s. Jože Kopač, ki je nad 30 let aktivno deloval v prvih vrstah železničarskega gibanja. Leta 1882 je kot 19letni fant nastopil železniško službo pri bivši južni železnici, katero je moral nato vsled vojaščine prekiniti in je po odslužitvi vojaščine zopet nastopil službo v Divači leta 1887.

Vsled njegovega udejstvovanja ga je železniška uprava prestavila v Lienz na Tirolskem, od koder je prišel leta 1892 v Ljubljano, kjer je skupno s s. Zavrtnikom ustanovil strokovno društvo železničarjev in kot dober agitator in govornik hitro zbral tudi med slovenskimi železničarji velik kader dobrih in zavednih članov.

Jasno je, da je bil vsled tega zelo slabo zapisan pri železniški upravi, ki ni hotela dopustiti, da bi se železničarji organizirali in z borbo zboljšali delovne pogoje. Sledila je zopetna premostitev v Lienz in leta 1895 odpust iz železniške službe.

Tedaj se je s. Kopač popolnoma posvetil delavskemu gibanju. V prvi vrsti se je udejstvoval v železničarski organizaciji pri centrali na Dunaju, poleg tega pa je ves ostali čas posvetil tudi udejstvovanju v socialistični stranki.

Leta 1897 je prišel kot železničarski tajnik v Trst, kjer je preživel zelo burne boje in akcije železničarjev, pri katerih je bil vedno v prvih vrstah. Celih 10 let do prevrata je bil urednik glasila železničarske organizacije »Železničarja«.

Po prevratu se je preselil v Ljubljano.

no, kjer je od leta 1922 dalje sodeloval pri organizaciji Delavske zbornice, kjer še danes deluje.

Kopač je dober poznavalec delavskih razmer ter je vršil svojo nalogo kot tajnik železničarske organizacije in kot sodelavec v drugih strokovnih organizacijah z občudovanja vredno spretnostjo in taktom. V delavskem gibanju, ob stankah, ob mezdpih gibanjih in preganjanju delavcev je njegova beseda, njegovo posredovanje vedno za leglo. Kopač porazov ni poznal: vsaj del zmage je odnesel povsod.

Sodrug Jože Kopač je žrtvoval vse za delavsko gibanje. Tudi svoje majhno imetje mu je žrtvoval. Imel je pogosto težke borbe z nasprotniki, ki so videli v Kopaču žilavo silo delavskega gibanja. Po prevratu je v Ljubljani takoj pričel aktivirati delovanje železničarske organizacije, ki se je jako naglo razvijala. Toda tuji agitatorji in tudi lastni pristaše so z raznimi sredstvi dosegli, da se je odrekel tajništvu organizacije. Z bolestjo se je Kopač takrat ločil od organizacije, kjer je deloval skoraj trideset let, zlasti ker je predvideval, da novi ljudje ne bodo v tedanjih težkih časih kos odgovorni nalogi.

Sodrug Kopač čuti še danes z železničarji enako kot pred desetletji in tudi sedaj posveti še marsikatero uro svojega dela baš železničarjem, katerim je za intervencije vedno radevolje na razpolago.

Ob sedemdesetletnici mu želimo tudi železničarji še mnogo let uspešnega delovanja v korist delavskega razreda.

Iv. Vuk:

Bliski v senci življenja.

»NI POTREBEN.«

Cunje so bile na njem, ko je stopil v sobo. Zunaj pa je škripal mraz. Vprašal sem:

»Česa želite?«

Zadrega mu je bila v očeh in v grlu ga je držalo, ko je rekel:

»Pomoči bi rad. Podpore!«

»Ali ste organiziran?«

Zmedel se je.

»Nisem,« je spregovoril in obrnil oči v stran. »Ne-koč sem bil.«

»Kaj ste?«

»Delavec. V gramozni jami delam. V akord, na kubični meter. Ali sedaj je zmrznjeno in se ne dela.«

»Kje pa stanujete?«

»V jami, v baraki.«

»V tisti, ki je kakor nekakšna pasja hišica?«

»Podstavek je iz cementa,« jo je opravičeval — »in zastoni jo imam.«

»Pa ni mrzlo v tisti luknji?«

Počasi je dvignil ramena, kakor da hoče nekaj vreči z njih.

»Koliko pa zaslužite na dan?«

»Zaslužek ni enak... O, ko bi bil enak, bi vsaj vedel, koliko zaslužim. A tisti, ki ima jama v zakupu, mi plača kakor se mu zdi. Po 50 Din na teden, včasih, ali to je zelo redko in le poleti, tudi 200 Din. Pa še to le tedaj, ko se gramoz in pesek izvaža. O, ko bi mi plačal to, kar naredim, bi že še šlo. Imel bi na teden 300 do 350 Din. A tako...«

»A kako, če se ne izvaža?«

»Nič.«

»Kako pa živite potem?«

Zopet je zmajal z rameni, počasi, težko.

»Daje mi predujme. Tako po 25 Din, po 50 Din na teden.«

Gledal sem njegove koščene roke, vse zariple od mraza. Dva prsta na desnici sta bila odrezana pri prvem členku, majhen pa je ves manjkal.

»Ali ste invalid?«

Pogledal je na roke.

»V tovarni mi jih je odtrgalo. A to ni nič. Radi tega bi lahko delal tudi težka dela. Ali kilo imam. Ta me ovira.«

»Ste jo tudi dobili v tovarni?«

»Tudi!«

»Odškodnino so vam plačali?«

»V bolnico so me bili zapeljali in mi vrnili delavsko knjižico.«

»Potem ste se pa lotili gramoz in peska?«

»Potem sem se pa lotil gramoz in peska.«

Resniranost je bila v njegovem glasu, kakor pri človeku, na smrt obsojenem.

»Pa vendar... Pritožili bi se in zahtevali, naj se vam vaš zaslužek takoj izplača, a ne šele, ko izvažajo.«

Grenko se je nasmehnil.

»Gospod, stanovanje imam prosto. Potem mi vamejo še to. Kam pa naj potem grem z ženo in otroci?«

Obup se je slišal iz njegovih besed.

»Vi ste oženjen?«

Naenkrat sem začutil vso težo, ki je ležala na tem človeku v cunjah, ko je zunaj škripal mraz.

»Saj to je, kar me je gnalo, da sem prišel prosit,« je rekel, kakor bi vzkliknil v opravičilo.

»Žena mi je povila dvojčka.«

»Dvojčka?«

Na mah se mi je zdelo, da vidim drobni, nežni telesci dveh detet, ki ležita v mrzli sobi in ju zebe. Komaj porojeni bitji človeški in že je krivica položila na nju svoje kremplje.

»Pa sta zdrava?«

Drugega nsem mogel vprašati v tem občutku, ki me je objel.

»Sedaj sta zdrava,« je rekel. »Ali vse skupaj mi umre, ker nimam s čim kuriti. V gozd hodim in sirovo vejevje nosim. To se pa strašno kadi. Bojim se, da se mi zadušijo.«

Iz oblasnih sekretarijata.

DA LI SE REDUKCIJOM ZARADA OT- KLANJA KRIZA?

U cijelom svijetu pa i kod nas, svi poslodavci pa i država u svojim poduzećima, iz dana u dan govore nam: »Križa je, smanjeni su nam prihodi, moraju se smanjiti i plaće«. Drugim riječima: »Da bismo prebrodili krizu i spasili privredu, moramo smanjiti i naše režijske troškove, odnosno pogoršati uslove rada do najviše granice!« Smanjivanje radničkih zarada sa tom motivacijom vrši se već skoro desetak godina i ono je dovelo do toga, da je kupovna moć radnika pala poprečno za 30 do 50%.

Nakon višegodišnjeg primenjivanja toga recepta nameće se pitanje: da li je i u koliko time kriza prebrođena i privreda spašena? Direktor Internacionalnog Biroa Rada na to odgovara: »Nigdje ne može se primjetiti, da je smanjivanje radničkih zarada uticalo na poboljšanje radnih prilika. Moglo bi se primjetiti, da su se u Americi, koja je u deflaciji radničkih zarada išla najdalje, pojavili simptomi poboljšanja. To ali nije slučaj; stepen besposlice je baš u Americi porasao, dok to nije bio slučaj u Engleskoj i u Francuskoj, gdje su realne zarade radnika ostale iste, a kod nekih struka i porasle. Isto tako i u Njemačkoj, gdje su uz radničke zarade, cijene na malo i stanarine snižene, besposlica i privredna kriza nije ni malo popustila.«

Ove konstatacije g. Butlera su više nego točne. Smanjenje radničkih zarada i pogoršavanje uslova radapovlači za sobom i smanjenje kupovne moći, a to, opet, na privredu utiče samo nepovoljno; manje se kupuje i još manje proizvodi. Kriza postaje sve veća i teža! U dokaz toga služi i najnoviji podvig predsjednika Amerike g. Ruzvelta, koji je dekretirao 35 satnu radnu nedelju uz 15% povećane plaće. Učinio je to ne kao socijalist ili kao predstavnik radnika, već kao predstavnik američkih kapitalista. Učinio je to ne da stvori bolje uslove života samo za radništvo, već i da spase postojeći kapitalistički poredak.

Redukcijom radničkih zarada i produljivanjem radnog vremena privredna kriza se pogoršava i društvena nesreća postaje sve očiglednija. Smanjivači radničkih zarada svemu zlu glavni su krivci!

IZBORI ZA RADNIČKE KOMORE.

Po svima znacima provesti će se još tokom ove jeseni izbori za Radničke Komore. U njima će uzeti učešća svi radnici, začlanjeni kod Središnjeg Ureda i Bratimskih blagajna. Pitanje učešća željezničarskih radnika, članova Bolesničkog fonda, još nije riješeno; Radničke Komore smatraju, da željezničarski radnici za održavanje njihovo ništa ne doprinose, nisu njihovi članovi, pa slijedom toga ne mogu imati prava na učešće u izborima.

Koliko god je ovo stanovište Radničkih Komora ispravno, ono ipak nije

na zakonu osnovano: Zakon o zaštiti radnika, kojim su dani temelji poslovanju Komora, jasno je odredio, da u okvir zaštite, koju taj Zakon predviđa za radnike, spadaju i radnici državno-saobraćajnih poduzeća. Toga svojeg prava željeznički radnici nisu se nikada odrekli. Što i formalno nisu članovi Radničkih Komora i ne plaćaju prinos za njihovo izdržavanje, posljedica je više sile. Inzistirajući na tome svojem pravu željeznički radnici odlučno traže, da im se prizna i omogući sudjelovanje u izborima skupštinskih predstavnika u svim Radničkim Komorama.

NABAVKE NA RAČUN REPARACIJA IZ NJEMAČKE.

Prema određenoj kvoti za ministarstvo saobraćaja naručen je na račun reparacija iz Njemačke za vrijeme od 1926. do konca 1930. godine slijedeći materijal (vrijednost označena u dinarima): vozni park 1.475.741.309; rezervni dijelovi 83.798.530; stanična i ložionička postrojenja 31.067.541; strojevi, alat i sl. 51.579.725; konstrukcija za radionicu Kraljevo 48.230.577; konstrukcije za motore i barake 7.359.813; instalacije za proizvodnju energije 12 milijuna 219.615; dizalice, prenosnice i sl. 10.594.224; razni specijalni strojevi i naprave 4.988.862; pružni materijal 204 milijuna 950.826; telegrafski i telefonski materijal 2.397.591; čamci i popravak brodova 64.768.878; popravak vagona 2.071.500 i automobili 4.117.500; dakle u ukupnoj vrijednosti u iznosu od 2.003 milijuna 926.467 dinara.

Skupštine i sastanci.

Varaždin.

Po želji organizovanih članova sazvan je ponovni sastanak za nedelju dne 30. jula o. g., kojem je prisustvovao i drug Kmet iz Zagreba. Sastanak je bio dobro posjećen. Zanimanje kod drugova: kako se u praksi provodi novi radnički pravilnik u drugim mjestima, a naročito u radionici u Zagrebu, bilo je vrlo veliko.

Izveštaj po dnevnome redu podnio je drug Kmet. Iscrpo je objasnio sve zakučaste odredbe novog pravilnika, a istovremeno i praksu, kojom ih se primjenjuje. Iz dosadanjeg razmatranja proizlazi slijedeće: novi pravilnik svojom neodređenošću omogućuje razna tumačenja, a prema tome i razna primjenjivanja. Dok jedni šefovi tumače, da svi radnici, koje je pravilnik zatekao u službi, imaju pravo na osnovnu i uvećanu plaću, dotle neki hoće da dokažu, da pravo na uvećanu plaću imaju samo po njima odabrani. Koliko je ovakvo tumačenje nesretno za dotične radnike, nije potrebno posebno tumačiti. Ta različnost ne dolazi do izražaja samo u plaćama, već i u raznim drugim pravcima. Na pr. administrativne i disciplinske krivice tumače se ponegdje rigorozno, a ponegdje liberalno. Dok ponegdje radnici mirno rade svoj posao, ponegdje ih se za svaku malenkost gnjavi i kažnjava.

Općenito u pogledu provedbe novog radničkog pravilnika primjećuje se: tamo gdje su radnici složni i organizovani, odredbe novog pravilnika provode se liberalno i nastoji se, da se, pored zakučastih odredbi, dosadanja radnička prava ne smanjuju; naprotiv tamo, gdje radnici nisu složni i organizovani, tamo se provodi volja pojedinaca. Radnička prava su tu ono, što pojedinac hoće.

Iz ovoga moramo povući poduku: pored lošeg pravilnika položaj radnika ne mora biti posve loš, ako će i sami radnici voditi o tome brigu i snagom svoje organizacije braniti se! Imajmo uvijek pred očima, da sloga gradi velike stvari, a nesloga sve kvari!

Razlaganja druga Kmeta sakupljeni su sa interesom pratili i pri koncu odobravanjem nagradili. Poslije njega razvila se diskusija, u kojoj su drugovi zagovarali potrebu međusobne sloge i čim jače organizovanosti. Ukazano je prstom na štetne posljedice nesloge iz god. 1926., kada su pojedinci ugrabili koristi, a radnici ostali na cjedilu. To se u buduću nikako ne smije dogoditi.

Sastanak je zaključen apelom na živ organizacioni rad. Neka se uvijek ima pred očima istinu: kakvi su članovi, takva je organizacija, kakva je organizacija, takav je položaj radnika.

Blinjski kut.

Nakon višegodišnjeg mrtvila sazvali su radnici stanice Blinjski kut sastanak za nedelju dne 30. jula o. g., koji je bio vrlo dobro posjećen. Drugovi su konačno stekli uvjerenje, da se bez organizacije ne može nikud i ništa.

Ispred oblasnog sekretarijata iz Zagreba prisustvovao je sastanku drug Brlić. U jednosatnom govoru protumačio je sakupljenima novi radnički pravilnik, sa kojim ne možemo biti zadovoljni, jer nam daje manje prava, nego smo ranije imali. To nam ujedno daje u dužnost, da se borimo za novi pravilnik, koji će u svakom pogledu biti bolji i više nas zadovoljiti.

Tumačenje druga Brlića sakupljeni su sa interesom saslušali i odobrili. U daljoj raspravi više radnika iznjelo je žalbe na postupak pretpostavljenih, koji traže od radnika veći kvantum rada, a istovremeno ih prikraćuju u pravima. Zaključeno je, da se na mjerodavnom mjestu izvrši intervencija u cilju, da se sa neispravnim primjenjivanjem pravilnika odmah prestane i da se radnicima vrati oduzeto.

Pri koncu izvršio je sastanak izbor trojice drugova, koji će izvršiti sve pripreme za osnivanje podružnice. Izabrani su drugovi: Peškir Dušan, Paljug Ivan i Kasum Antun. Blagajničke poslove voditi će drug Peškir.

Novo pridošlim drugovima u Blinjskome kutu želimo mnogo sreće u radu za željezničke radnike i za željeznicu.

Dužnost

svakoga člana saveza je,
da pridobije bar jednoga
novoga člana!

Dopisi podružnica i povjereništava.

ZAGREB.

Opet redukcija u radionici.

Kao u svima radionicama tako i u zagrebačkoj sistem premija je različit. Sada je zagrebačka radionica došla na ideju, da premije treba izjednačiti; svi kvalifikovani radnici dobiti će jednaku premiju i to za svaki uštedjeni sat 5 Din, a skupinovodje i radnici na specijelnom poslu Din 5.50. Do sada je premija bila kategorisana prema plaći: kvalifikovani radnik na pr. sa satnom plaćom od 6 Din dobio je premije 5 Din, sa plaćom od 6—9 Din dobivao je Din 5.50, a preko 9 Din dobivao je premije 6 Din. Sada to otpada.

To izjednačenje uslijedilo je iz razloga »pravednosti«: svi radnici imaju jednake cijene za stanoviti posao, pa je red, da imaju i jednaku premiju. Medjutim to je obmana! »Pravednost« bi postojala samo onda, da se je onaj iznos premije, koji su izgubili jedni, podijelilo onima sa minimalnim zaradama i sa minimalnim premijama. To se ali nije učinilo.

Govoriti o premiji više izgleda mi besmiselno: ona od svojeg početka služi kao bič za naganjanje. Naivan radnik u nadi, da mu premija može donijeti i neke koristi, iscrpi se na radu posvećma, ni ne sluteći, da time stvara sebi i ostalima najveće zlo. Premija je bič i zlob u istoj ruci: **naprije daje se zlob, da bi se potom moglo bezobzirno tući.** Njome je postignut visoki stepen produkcije za minimalnu nagradu. Da li produkcija kvalitativno odgovara, o tome se malo vodi briga.

Ovi trikovi sa premijom namiču nam dužnost, da se borimo za odgovarajuću nadnicu, ali bez premije. To, medjutim, možemo postići samo kao složni i dobro organizovani!

Radnik.

SISAK.

Makinacije oko namještenja novog liječnika.

Dosadnji naš saobraćajni liječnik g. dr. Gutschy nalazi se pred penzionisanjem, pa je raspisan natječaj za novog liječnika. O svemu tome mi, niži službenici, do zadnjih dana ništa nismo znali, ma da je akcija oko namještenja novog liječnika među nezvanima i u »višim« željezničkim krugovima bila vrlo živa.

Kako će liječnik, koji će zauzeti mjesto g. dr. Gutschya, liječiti nas, željezničare, smatrali smo se zvanima, da i mi, niže osoblje, iznese svoje mnijenje. U diskusiji složili smo se, da bi nam kao saobraćajni liječnik najviše odgovarao g. dr. Neven, pa smo počeli sa sakupljanjem potpisa radi preporuke. Za vrlo kratko vrijeme sakupili smo 150 potpisa. Ta naša akcija, koja bazira na stvarnom raspoloženju željezničara, uzvrpoljila je neku gg. iz »viših« krugova, koji su protiv sakupljača podneli prijavu, da »javno agitira za g. dr. Nevena«. O samom događaju izvješten je i g. dr. Ne-

»A gospodar, kaj on?«

Prosil sem ga, pa pravi, da sedaj nima nič denarja. Prevelika kriza je, pravi.

V meni je vzkripelo. Stisnilo me je za prsi.

Na toplem sedu in nima denarja, je vršelo v mogućih. Sit je in nima denarja. Pije vino in nima denarja. A tam v pasji baraki zmrzuje ta dva nežni, komaj porojeni bitji in mati ju doji, lačna in premrzla.

Nisem strpel. Moram videti to na lastne oči, ker je, rekel bi, neverjetno, kar govori ta človek. Morda je vse to le preuveličeno...

»Z vami pojdem,« sem rekel. »Lahko?«

»Prosim!«

Ni bilo preuveličeno, kar sem videl. Še strašnejša resnica je bila, nego mi jo je naslikal. Zakaj to, kar sem videl, me preganja v spanju in mi greni zaloga pri kosilu in večerji.

Naj vam povem: Majhna sobica z enim oknom. Samo štiri kvadratne metre ima. Željezna, zarjavela, razpokana peč je v kotu. Na nji se kuha, če je kaj dati v lonec, ž njo se greje, če je s čim greti. Miza je zbita iz desk, stolov ni. Postelja je, kakor so postelje v policijskih zaporih. Mesto slamnjače — da ne govorim o modracah, ki jih ni — so deske. Na tej postelji leži žena-mati dvojčkov, odeta s starim ponošenim ženskim plaščem. V sobi je mrzlo, da se vidi sapa, kako se jo izdihava. Na mizi stoji zabojček,

takšen, kakršnega imajo trgovci za makarone. V tem zabojčku ležita drug poleg drugega zavita v nekakšne cunje, v raztrgana krila, otročička in spita. No sek je rdeč, ličica blede...

»Koliko sta stara?«

»Danes je trinajsti dan,« je odgovoril.

Ozrl sem se po njem, po očetu, ki je stal in se trudil, da bi ne drgetal.

»Vas zebe?«

»Ne bo nič hudega,« je rekel.

»Ali nimate kakšne zimske suknje?«

»Pokril sem z njo otročička,« je zakašljaj.

In res sem videl, da sta poleg cunj iz starih kril, še pokrita z nekaki suknji podobno cunj. Oče je dal vse, da obvaruje svoje majhne mraza...

Ogledal sem se po sobi. Ne zato, da vidim, kakšna je, to sem videl že na prvi pogled, nego zato, da se zberem, da zadušim tisto, kar je razsajalo v prsih. V kotu sem zagledal zmečkan papir. Stopil sem in ga pobral. Tudi tako, da pridobim časa.

»To je od javne pomoči,« je pojasnil.

»So vam kaj dali?«

»Nisem potreben, so dejali.«

»Kaj?«

Zravnal sem papir in čital:

»Prošilec se obvešča, da se mu zaprosene podpore ne more podeliti. Ima še nekoliko zaposlitve in zato je ni potreben.«

Gledal sem v papir in v zmečkane gube. Videl sem v njih vso zaničevalno jezo do mozga izkoriščanega človeka, nad ironijo in zasmehom tistih napisanih besed. In zopet se mi je pred očmi pojavila druga slika. Šumeča ulica in kožuhi in tople suknje. Gostilne in kavarne, gledališča in bari, kabareti in polne izložbe in vse, kar ima v izobilju privatna lastnina, za se be prisvojena, od drugih pridelana. In ta ulica sodi in piše:

».....ni potreben.«

*

Ko sem odhajal, je iz bližnje gostilne neslo dekle v loncu juhe in košček kruha. Skrbno je imela zavito, da bi nikdo ne videl.

To, kar je bilo v loncu in tisti košček kruha, je bilo njeno, od ust pritrzano, da bi imela mati dvojčkov kosilo in večerjo. In še to je skrivala, da bi je ne videli. Zakaj, ne spodob se nositi beračem, ki »niso potrebni«.

*

Kedaj sem se vrnil v mesto, ne vem, zavedel sem se, ko me je objel šum in smeh in čebljanje brezskrbnih, v kožuhe in tople suknje oblečenih. — — —

ven, koji je obećao, da će se pobrinuti, da radi te stvari nikome ni las sa glave ne padne.

Ta željezničari i to pretežno radnici i niži službenici plaćaju bolesnički fond, pa je red, da se o njihovim topoglednim željama vodi računa.

G. Lj.

IZ SEKCIJE VOZOPRATNOG OSOBLJA ZAGREB GL. KOL.

Novi usrećitelji vozopratnog osoblja.

Medju vozopratnim osobljem stanice Zagreb gl. kol. pojavili su se neki bogom-dani ljudi, koji tvrde, da nam nose pravi božji blagoslov: prateći će nam med i mlijeko, samo neka osnujemo čisto samostalnu organizaciju vozopratnog osoblja! U dokaz toga ukazuju na silne »uspjehe«, koje su imali strojovodje u god. 1920-21., kad su po milosti božjoj i pomoću tadanjeg ministra g. dr. Korošca osnovali samostalno udruženje strojovodja; dobili su premiju na ugljen, na ulje, na mazivo, rang činovnika i t. d. Postali su prava pravcata gospoda! Sve to dobiti će i vozovodje, treba samo htjeti i umjeti. Put u raj vodi kroz samostalno udruženje.

Kao god. 1920. za strojovodje, tako i sadanja parola za samostalnu organizaciju vozopratnog osoblja dolazi iz Beograda. Ljudi, koji svoje poreklo crpe iz nekog žutokljunaškog budjaka, kažu: »Vozopratno osoblje nisu obični željezničari! To su željezničari bolje vrste. Naročito vozovodje! Zar oni nisu nešto bolje nego n. pr. kočničari, skretničari i t. d. Radi toga treba da imamo i veća prava. To ćemo i dobiti, samo ako budemo pametni: osnujmo samostalno udruženje vozopratnog osoblja!«

Na toj paroli, usrećitelji iz Beograda tvrde, već su sakupili 100 potpisa. Još malo i podnijeti će se molba ministru, da blagoizvoli odobriti pravila »Udruženja vozo-pratnog osoblja«. Pripremni radovi već su toliko napredovali, da je u jednoj zakutnoj birtiji iznajmljena jedna oveća soba, a birtašica stavila je osnivačima na raspolaganje sto, stolice, šnaps-karte, kedu i t. d.

Osnivači te nove organizacije u jednom su ipak neiskreni: oni ni riječi ne govore o tome, kako su strojovodje, po red svojeg samostalnog udruženja, već godinama lišeni premija, činovničkih rangova i t. d. Pored samostalnog udruženja oni su ipak sasna obični željezničari, koji nemaju nikakvih naročitih pogodnosti. Vozovodje imaju još manje izgleda na uspjeh. Posljedica njihovog separiranja od jedinstvene željezničarske organizacije može biti samo ta, da za kratko vrijeme izgube i to, što sada imaju.

Vozopratno osoblje, vjerujemo, dovoljno je inteligentno i ono sve to vrlo dobro zna. U koliko pak to nezna a želi da sazna, informacije može dobiti svakoga dana Haulikovoju ul. 10.

Vozo-pratioc.

SODRUG ALI SI ŽE PORAVNAL NAROČNINO!

Kaj je Udruženje jugoslovanskih narodnih željezničarjev.

Udruženje Jugoslovanskih narodnih željezničarjev je narodno stanovska organizacija:

1. Narodna organizacija! — Kaj je narodna organizacija? — Narodna organizacija je organizacija, katera združuje pod svojim okriljem ljudi ene in iste narodnosti. In zato morejo biti člani zveze le željezničari jugoslovanske oziroma slovanske narodnosti. Vprašam vas pa sodrugi, ali niso željezničari drugih narodnosti, ki služijo kruh pri naši upravi ravno tako izkoriščani. Ali nimajo tudi željezničari drugih narodnosti isto dolžnost boriti se za svoje pravice, kakor vi? Željezniški upravi je popolnoma vseeno, katero veri ali narodnosti pripada delavec. Ona gleda samo na to, kateri delavec bo dotično delo izvršil ceneje in bolje. Ali z drugimi besedami, kateri delavec bo svojo fizično moč prodal žel. upravi ceneje. Vsakemu delodajalcu je največja

Sa industrijskih pruga.

BANJA LUKA.

Na skupštini dne 3. avgusta 1933, na kojoj su učestvovali vse postojeće organizacije URSS-a i URS-a, bila je jednoglasno primljena slijedeća rezolucija:

P. n.

Bosansko d. d.

za iskorišćavanje drveta i pogon parnih pilana

Banjaluka.

Radnici zaposleni kod Bosanskog d. d. u Banja Luci na svojoj zajedničkoj skupštini održanoj 3. avgusta 1933. g. u prostorijama Radničkog doma pretrerasali su opšti položaj pilanskih radnika i konstatuju:

Prilikom obustave rada 1. oktobra 1932. g. kada je Bosansko d. d. u Banja Luci obustavilo rad, radnici su nakon 8 mjeseci stajanja ostali bez prava na uživanje svojih prava, koja su imali prije obustave rada. Nakon gore izloženog skupština donosi sledeću:

REZOLUCIJU:

1. Pretresajući opšti položaj pilanskih radnika konstatuje se, da su radnici zaposleni kod Bosanskog d. d. počeli sa radom 1. juna 1933. g. te rade bez ugovornog stanja.

2. Radnici na skupštini traže, da se prema § 5 odeljak 5 Zakona o zaštiti radnika reguliša sa zaposlenim radnicima kolektivni ugovor.

3. Želja svih zaposlenih radnika u pomenutom preduzeću jeste, da Bosansko d. d. čim prije a najdalje u roku od 5 dana odgovori na ova pitanja.

DELAVNI ČAS

Naredba o določitvi delavnega časa za nastavljeno željezniško osoblje odreja:

A) ZA POSTAJNO OSOBLJE NA POSTAJAH Z NEPRETRGANIM PROMETOM 12 urno službo z nato sledećim odmorom 24 ur, s pravico do odmora 24 ur dvakrat na mesec.

B) na postajah z manjšim prometom 24 urna služba z sledećim odmorom od 24 ur in pravico do odmora dvakrat na mesec.

PREMIKALNO, KRETNIŠKO OSOBLJE, VOZOPISCI, SKLADIŠČNO OSOBLJE pa že dalje časa odmorov dvakrat mesečno ne dobi, zato apeliramo na ljubljansko direkcijo, da zopet začne izvajati striktno naredbo M. S. broj 18.345-20 od 2. junija 1920 ter da odredi vsem postajnim vodstvom, da redno podeljujejo odmore postajnemu osoblju.

ZAHVALA.

Podpisani se najiskrenije zahvaljujem Centrali Ujed. Saveza žel. za nasvete in pomoč ob priliki moje upokojitve.

Dalje se zahvaljujem podružnici Ljubljana II za podporo 300 Din. Zahvalo sem dolžan predsedniku sodrugu Korošcu in vsem drugim sodrugom, ki so me ob priliki moje dolge in žalostne bolezni obiskovali, spodbujali in s tem lajšali moje gorje.

Vsem vam sodrugom pa kličem ob priliki moje upokojitve: Vztrajajte, stojte na braniku za vaše pravice, oklenite se strokovne organizacije Ujed. Saveza željezničarjev, ker le ona vam pomaga v vseh slučajih!

Družnost!

Straunik Pavel, manipulant v p.

na drugi strani pa višje uradništvo, katero ima nalog gledati na to, da kupi delavno moč čim ceneje in štiti upravo.

— Dvema gospodoma pa ne more nobeden služiti. In ravno tako ne more zastopati ena organizacija dveh skupin. Če zastopa interese proletarijata se mora boriti proti izkoriščevalcu proletarijata, to je proti kapitalu. Če pa štiti interese kapitala, pa mora pristati na izkoriščanje proletarijata. Kajti nemogoče je, da bi bil volk sit in ovca cela. — Da pa mi zvemo, katere interese zastopa organizacija, moramo vedeti v katerih rokah se nahaja vodstvo. In vodstvo od udruženja se nahaja popolnoma v rokah višjega uradništva. In od organizacije, katera je v rokah višjih uradnikov, pa ne sme in ne more pričakovati žel. osoblje nobenih uspehov zase. Namen teh je le voditi boj proti res pravim delavskim organizacijam, jih blatiti in črniti pri delavstvu, da se na ta način slabi njih moč in se jih stori nezmožne voditi boj za pravico proletarijata.

Upam, da vam bo sedaj jasno, da ni rešitve za proletarijat v raznih narodnih stanovskih organizacijah, temveč le v mednarodnih strokovnih organizacijah, katere so pa vsled svojega delovanja neljube delodajalcem, ki vsled tega ovirajo njih delovanje na vse mogoče načine. — S tem zaključujem in pozivam vse željezničarje, da se priključijo tudi borbi za svoje pravice s tem, da postanejo člani Ujedinjenega saveza žel. Jugoslavije, kateri edini ima namen štiti interese željezničarskega osoblja in se boriti za njih človeške pravice.

Ta dopis smo prejeli od navadnega prodavnega delavca in ga radovolje priobčujemo, da bi se v tem smislu orientirali vsi željezničari. — Op. ured.

Kaj bo s podpornim društvom v Mariboru.

Štiri leta nerešena pritožba.

Dne 11. maja 1933 so potekla že 4 leta, ko je bivši veliki župan dr. Schaubach v Mariboru razpustil »Podporno društvo željezniških delavcev in uslužbencev«, ki je bilo ustanovljeno že pred vojno, da pomaga družinskim članom umrlih željezničarjev s prispevki za slučaj smrti. Po prevratu je društvo popolnoma propadlo in so ga prevzeli v najobupnejšem položaju naši sodrugi s pokojnim nepozabnim in idealno požrtvovalnim Francem Fischerjem. Z neobičajno pridnostjo, skrbnostjo in nesebičnim požrtvovalnim delom se je posrečilo, društvo iz razvalin zopet dvigniti do neobičajnega procvita. Ob razpustu je imelo društvo že nad 13.000 članov in nad 3 milijone Din premoženja. Na vlogu predsednika Narodnih željezničarjev g. Tumpeja je veliki župan dr. Schaubach tik pred obćnim zborom to krasno željezničarsko socijalno ustanovo razpustil, ko so se že pripeljali iz vseh strani države delegati na obćni zbor. Obćni zbor, na katerem bi se morale izvršiti volitve, polagati računi in poročilo o delovanju, se vsled tega ni mogel izvršiti.

Preiskava o delovanju društva in pritožba g. Tumpeja pa se je začela vršiti šele po razpustu. Sledile so kazenske ovadbe, ki jih je tudi vlagal g. Tumpej, sledila je posebna izdaja »Jugoslovanskega željezničarja«, v katerem se je očitala potvorba v poslovanju »Podpornega društva« itd. Sledile so še druge tožbe proti odbornikom društva in tudi proti zastopnikom društva, vršile so se preiskave z znanim zasliševanjem potom delegata generalne direkcije željeznice na mariborskem kolodvoru in dvojna preiskava poslovanja potom sodnih izvedencev g. Trošta in magistratnega ravnatelja g. Barleta.

Rezultat preiskav pa je bil ta, da se je izkazalo društveno poslovanje na celi črti kot povsem neoporečno, tako da državni tožitelj ni mogel predlagati niti nobene obtožbe, ampak so bila vsa kazenska postopanja že prej ustavljena in končana.

Vse klevete so bile odbite na podlagi blagajniških knjig in društvenih zapisnikov ter nebroj zaslišanih prič. Radi očitkov v posebni izdaji »Jugoslovanskega željezničarja« so vložili vsi odborniki razpuščenega »Podpornega društva« tiskovno tožbo proti uredniku lista in je bil isti tudi obsojen, ter je imel »Jugoslovanski željezničar« samo iz tega procesa okrog 40.000 Din stroškov in drugih izdatkov.

Pravda je šla do najvišjega sodišča v Zagrebu in je bila z obema sodbama deželnege sodišča v Ljubljani ter Stola sedmorice v Zagrebu ugotovljena, da so bile klevete proti odbornikom društva povsem neutemeljene. V kazenskih zadevah okrožnega sodišča v Mariboru pa se je zlasti tudi izkazalo, da je bilo postopanje društvenega blagajnika in ostalih, ki so imeli opravka z blagajno, povsem v redu.

Nakup hiše na Ruški cesti izvrstna kupčija.

V ovadbi g. Tumpeja na velikega župana se je tudi trdilo, da je prejšnji odbor grešil, ker je kupil hišo »Ljudskega doma« na Ruški cesti št. 5 in 7, češ, da po pravilih ne bi smeli

denarja nalagati v nepremičnine. Razvoj dogodkov pa je dal ravno v tem primeru prejšnjemu odboru

najsijajnejše zadošćenje.

Kaj bi društvo danes začelo z denarjem, če bi ga bilo naložilo v kako banko ali drug denarni zavod, ko denarni zavodi izplačujo danes na vlogo komaj po 100 Din na teden? Hiše na Ruški cesti pa nudijo streho okrog 25-im delavskim rodbinam in donajajo stalno mesečno lepe dohodke. Kupnina je bila uprav smešno nizka, če primerjamo prodajo drugih hiš v mestu in je torej baš z nakupom teh hiš prejšnji odbor izvedel sijajno kupčijo, ter najskrbneje gledal tudi v bodočnost, ko je denar naložil v tako lepi in donosni hiši.

Kaj bo z razpustom?

Upravna oblast je iz gornjih razlogov uvidela, da razpusta, ki ga je izvršil dr. Schaubach na podlagi Tumpejeve ovadbe, ne more potrditi, ker za razpust niso podani nikaki zakoniti razlogi. Zato je tudi ministarstvo notranjih zadev akt vrnilo iz Beograda banski upravi v Ljubljano. Banska uprava sama tudi sedaj društva ne more vnovič razpustiti, ne more potrditi starega razpusta, ne more pa tudi tega milijonskega premoženja brez soglašanja prejšnjega odbora in obćnega zbora društva izročiti kakemu drugemu ali novemu društvu. Zal, da vsled te stagnacije društvo trpi, ker stari člani odumirajo, prejemajo posmrtnine, a novih komisar ne sme sprejemati. Komisar tudi ne sme ničesar pri društvu spreminjati in je upravna oblast že več takih poskusov g. Zavadlava ustavila. V interesu tišočev željezničarjev pa je, da pride društvo čim preje v redno poslovanje. Pravica, enakost državljanov pred zakonom in moralni čut pa zahtevata, da dobi tudi stari odbor društva čim preje

popolno zadošćenje.

ČLANOM PODPORNEGA DRUŠTVA ŽEL. USLUŽBENCEV IN UPOKOJENCEV V LJUBLJANI.

Vsled nastalega spora med številnim članstvom in tačasnim odborom podpornega društva zaradi raznih nerednosti, ki so se vršile na obćnem zboru dne 5. marca t. l. v dvorani okrožnega urada v Ljubljani, je akcijski odbor, podprt od številnega članstva v svoji vlogi z dne 29. marca t. l. od društvenega vodstva zahteval, da se vsled razsojanja in obravnavanja v spornih točkah izvoli oz. sestavi na osnovi društvenih pravil za to potrebno razsodišče.

Te našo upravičeno zahtevo je društveni odbor kratkomalo odklonil.

Akcijski odbor je stopil nato v akcijo za sklicanje izrednega obćnega zbora na osnovi § 9 društvenih pravil, kateri naj bi se vršil dne 13. avgusta t. l. v dvorani hotela »Union« v Ljubljani.

V razmeroma kratkem času smo nabrali zadostno število podpisov (2000) na posebnih podpisnih polah z zahtevo po sklicanju obćnega zbora, kar znači, da se številno članstvo s sklicanjem obćnega zbora popolnoma strinja.

Tej zahtevi je slednjič društveno vodstvo ugodilo ter bo sklicalo izredni obćni zbor v nedeljo dne 22. oktobra t. l. ob 14. uri v dvorani »Union« v Ljubljani.

Obveščamo o tem vse članstvo podpornega društva ter pripominjamo, da bomo o vseh nadaljnjih ukrepih pravočasno obvestili tako na sestankih kot potom časopisja vse članstvo.

Za akcijski odbor: Urbič.

Knjige Cankarjeve družbe.

Letošnje knjige Cankarjeve družbe bodo zelo lepe in zanimive. Za članarino 20 Din bo dobil vsak član in vsaka članica sledeče 4 knjige:

1. Koledar C. D. za leto 1933-34. Koledar bo lepo opremljen, lepo ilustriran in bo imel mnogo vsakovrstnega poljudno znanstvenega čtiva, razprav, potopisov, povestic in pesmi proletarskih pesnikov in pisateljev.

2. Ivan Molek: Veliko mravljišče. Krasna povest, pravzaprav nadaljevanje lanske povesti istega pisatelja »Dva svetova«. Vendar je ta mnogo lepša in zanimivejša, da se lahko meri s toliko hvaljenim Louis Adamichevim »Dinamitom«. Knjiga bo celo obsejnejša od knjige »Dva svetova«.

3. Mihail Zoščenko: Teterkin je naročil aeroplan. Humorna in satire polne povestice sovjetskega pisatelja v prevodu Ivana Vuka, ki bodo zabavale in razvedrile vsakega.

4. Moderni svetovni nazor. To je knjiga velike vrednosti. Obsegala bo znanstveno-poljudno razpravljanje o dialektičnem materializmu, kar je nujno potrebno za vsakega proletarca in ki hoče misliti. Uvršča se s Karl Marxovim Kapitalom in pravzaprav »Kapital« je lažje razumeti, če se prej prečita in preštudira dialektični (zgodovinski) materializem. Ta knjiga bo dragocena pridobitev članov Cankarjeve družbe.

Zato ne odlašajte. Vpišite se, kdor se še ni. 20 Din na tak denar, da bi ne bil vreden 4 letošnjih knjig Cankarjeve družbe.

Odbor Cankarjeve družbe.